

ринку страхових послуг варто докладно зупинитися безпосередньо на формах регулювання. Аналіз практики державного регулювання ринку страхових послуг, а також використання загальних теоретичних висновків з питань державного регулювання ринку страхових послуг повинні характеризуватися достатнім рівнем деталізації й водночас мати визначену комплексність. В основі виділення самостійної форми державного регулювання можуть бути використані критерії належності форми до визначеного суб'єкта регулювання, сфера регулювання, сфера діяльності тощо.

IV. Висновки

Таким чином, запропоновані базові принципи, а також форми, методи й інструменти регулювання, на наш погляд, мають стати сьогодні основою механізму державного регулювання розвитку ринку страхових послуг України в сучасних умовах господарювання.

Для ефективного розвитку ринку страхових послуг слід вирішувати ряд завдань, що за наявних проблем стає дедалі більш ускладненим. До того ж більшість існуючих проблем не можна вирішувати за допомогою ринкового механізму, тому необхідні суттєва підтримка галузі з боку держави та запровадження дієвого механізму державного регулювання розвитку цього ринку на основі вищевизначених складових.

УДК 378.014(477)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ОДНА ІЗ ЗАПОРУК ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Домбровська С.М.

кандидат історичних наук, доцент
Харківський інститут фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

Annotation

Dominant course of our country towards market economy determines the necessity to reform the higher education system as a principle factor to bring up overwhelmed personality, to expand individual approach in development of creative abilities, to improve the upbringing of competent specialist in different social spheres. The results of searching of reforming of higher education in Ukraine are shown in this article as well as international statistic data, normative documents are analyzed. The latter regulate the following: the formation of educational branch; the of growth of higher educational establishments indicators; the improvement of studying process and difficulties which the Ukrainian higher educational establishments have faced with.

Анотація

Перехід країни до ринкової економіки зумовлює необхідність реформування вищої освіти, яке повною мірою сприяло б формуванню самостійного мислення особистості, посиленню індивідуального підходу до розвитку творчих здібностей, докорінному поліпшенню професійної підготовки спеціалістів, здатних працювати в нових умовах. У статті висвітлено результати досліджень процесів реформування вищої освіти в Україні, проаналізовано світові статистичні дані, нормативні документи, які регламентують формування освітянського простору, та результати зростання показників вищих навчальних закладів держав, процеси вдосконалення навчального процесу та труднощі, з якими зіткнулися українські вищі навчальні заклади.

Ключові слова

Вища освіта, реформа освіти, вищі навчальні заклади.

I. Вступ

На початку XXI ст. під час актуалізації в Україні державотворення дослідників у галузях економіки, соціології, педагогіки цікавила тема державного управління, удосконалення й обґрунтування потреби і впливу державного управління на освіту, оскільки кожний історичний етап еволюції державного управління характеризується своєю специфікою, особливістю розвитку залежно від формування певної державності.

Сучасні політичні та соціально-економічні перетворення в Українській державі ставлять нові завдання перед освітньою системою країни, теоретико-методологічного обґрунтування потребує вдосконалення державного управління системою вищої освіти. Необхідність осмислення компонентів, ключових характеристик, умов реалізації державних механізмів управління в українській освітній системі, а особливо управління розвитком освіти, пояснюється комплексом важливих факторів. В Україні розробка концепції реформування вищої освіти входить до кола наукових інтересів таких визнаних вітчизняних фахівців, як В. Андрущенко, К. Левківський, В. Луговий, В. Козаков, К. Корсак, В. Кремень, В. Огнев'юк, С. Ніколаєнко, М. Степко, Т. Фінікова та ін.

II. Постановка завдання

Мета статті – розглянути шляхи вдосконалення механізмів державного управління у сфері реформування вищої освіти

III. Результати

Проведення реформ в освітанській галузі на сучасному етапі розвитку українського суспільства гальмується через недосконалість механізму реформування системи освіти. Останні кризові роки надали цій проблемі ще більшої гостроти. Новий механізм управління освітою вимагає розвитку автономії навчальних закладів, яка повинна здійснюватись на основі внутрішнього академічного контролю, зовнішнього контролю, послаблення регламентації всіх видів діяльності освітніх установ за умови виконання ними вимог державних освітніх стандартів.

Усі структурні перетворення у вищій освіті повинні відбуватися в процесі інтеграції до європейського та світового освітнього простору.

Як свідчить практика багатьох європейських країн, однією з умов підвищення якості вищої освіти є посилення відповідальності вищих навчальних закладів за результати діяльності шляхом розширення демократичних засад їх функціонування та поглиблення університетської автономії. Водночас очевидним є й те, що ширша автономія вищих навчальних закладів неминуче призведе до

більшої залежності їх від громадського контролю, а отже, й громадської підтримки.

Сьогодні автономія університетів в Україні та їх академічні свободи регламентуються Законом України "Про вищу освіту", який визначає рамки автономії і самоврядування університетів у різних напрямках їх діяльності.

Розвиток вищої освіти має спрямовуватися на забезпечення як потреб держави, так і потреб регіонів, сприяти підвищенню рівня економічної активності громадян.

На сьогодні необхідне подальше вдосконалення системи універсального доступу до вищої освіти. Мережа вищих навчальних закладів повинна бути трансформована на загальнодержавному і регіональному рівнях таким чином, щоб йти назустріч усім, хто бажає здобути вищу освіту, маючи для цього відповідні можливості і якісні показники.

У цьому контексті державно-громадське управління вищою освітою має бути спрямоване на подальшу демократизацію діяльності державних органів управління освітою та розвиток самоврядних асоціацій вищих навчальних закладів [2].

У сучасних умовах розвиток освіти перестає бути виключною справою держави, а стає полем багатоаспектної партнерської взаємодії центральних і регіональних державних органів з органами місцевого самоуправління, студентами та їх сім'ями, державними й недержавними освітніми закладами, педагогами, потенційними роботодавцями, громадськими об'єднаннями.

Демократизація управління освітою реалізується перш за все у залученні до цього процесу різних соціальних груп населення (викладачів, студентів, представників бізнесу та ін.).

Результатом модернізації управління вищою освітою має стати розробка й впровадження відкритої моделі, побудованої на принципах поєднання централізації та децентралізації, активного залучення всіх зацікавлених сторін до управління освітою, поєднання внутрішньої самооцінки вищих навчальних закладів і зовнішньої оцінки їх діяльності незалежними організаціями та експертами.

Звідси – необхідність формування державно-громадських органів управління системою вищої освіти на рівні вищих навчальних закладів, здатних формувати пропозиції щодо подальшої стратегії реформування та вдосконалення системи вищої освіти, ведення незалежної експертизи діяльності системи, визначення соціального замовлення вищої освіти, здійснення контролю за діяльністю державного апарату [5].

Глобалізаційні процеси поставили також на порядок денний питання про нову філософію освіти, засновану на збереженні національної самоідентичності в оптимальному поєднанні з інтеграцією у світовий освітнянський простір.

У цьому контексті, безперечно, головна роль відводиться університетам як генераторам різноманітних моделей розвитку вищої освіти, осередкам регіонального і транснаціонального співробітництва; розробникам новітнього змісту освіти, нових технологій навчання, прогресивних управлінських рішень.

Особливо це стосується національних університетів, де, у першу чергу, повинні створюватися центри з вивчення питань розвитку вищої освіти, порівняльного аналізу сучасних систем вищої освіти, розробки питань автономії, взаємодії суб'єктів державного і недержавного секторів вищої освіти.

Відомо, що для України курс на євроінтеграцію – це наш першочерговий пріоритет.

І тут ще одне завдання університетів – знаходити оптимальний баланс між глобальними факторами і місцевою складовою освітніх і культурних цінностей, розробляти принципи академічної свободи, автономії.

Потрібні нові підходи і формули фінансування вищої освіти, які базуються на новаторських принципах, консолідованій участі різних джерел фінансування – від громадських (державний і місцевий бюджет), приватних, комерційних (банківські позики) до міжнародних організацій і фондів.

Глобальною залишається проблема захисту національного ринку освітніх послуг. Одним із ключових питань є забезпечення якості вищої освіти та державних стандартів вищої освіти.

Підвищення рівня відповідності вищої освіти вимогам сучасності, а також реалізація освітянської політики в галузі якості професійної підготовки можливі тільки з урахуванням функції сучасної школи як соціального інституту. Його функція виявляється в оновленні соціальних цінностей і норм за рахунок відпрацювання нових та переймання прогресивних цінностей зі світового освітнього досвіду, адекватних соціально-історичним умовам України [6].

Перехід до компетентного підходу при розробці державних освітніх стандартів вищої освіти є своєчасним і необхідним, тому що інтегральна оцінка якості підготовки випускника може бути найбільш повною тільки при визначенні його компетентності в обраній сфері професійної діяльності.

Таким чином, з метою подальшого розвитку вищої освіти України необхідно прийняти Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" та розробити ряд нормативних актів і положень щодо його реалізації, а також здійснити заходи щодо оновлення стандартів вищої освіти, методичного забезпечення та форм організації навчального процесу. Адже модернізація завжди починається із прийняття нової законодавчої бази, яка має тенденцію змінюватися не рідше ніж один раз на два роки, а то й щорічно. Нова модель управ-

ління освітою є відкритою і демократичною. У ній органічно поєднуються засоби державного впливу з громадським управлінням. Відкритість системи передбачає розширення управлінських можливостей громадської думки, меншу залежність управління від впливу конкретних посадових осіб. Вона змінює навантаження, функції, структуру й стиль центрального і регіонального управління якістю освіти: контроль і пряме втручання у навчальний процес мають поступитися місцем гнучкості, дієвості рішень, науково-методичним, прогностичним, експертним, інформаційним та іншим функціям. На основі найхарактерніших ознак державного управління визначено ті механізми, що належать до класу інноваційних. Доведено, що цим ознакам відповідають стандарти вищої освіти, які є інноваційними механізмами державного управління. Законом України "Про вищу освіту" встановлено, що стандарт вищої освіти – це сукупність норм, які визначають зміст вищої освіти, зміст навчання, засоби діагностики якості вищої освіти та нормативний термін навчання [1].

Під стандартизацією у сфері державно-управлінської освіти слід розуміти процес вироблення і впровадження в життя освітніх стандартів, які забезпечують набуття студентами професійної компетентності. Інноваційний розвиток вищої школи спрямований на зміну принципів і механізмів державного управління нею. Оптимізація управління передбачає скорочення рівнів управління, його децентралізацію, розширення соціальної бази, підвищення дисципліни суб'єктів управлінських відносин. Для формування державно-суспільного управління потрібне дотримання не тільки взаємного інтересу суб'єктів, а й взаємних зобов'язань, відповідальності. Механізми державного управління стійким розвитком в освітній системі являють собою динамічну структуру гнучкої взаємодії соціальних суб'єктів, характер якої складається й визначається соціальною поведінкою цих суб'єктів. Механізми державного управління виконують регулювальну й мобілізаційну функції, що виявляється в активізації суб'єктів управління та зміні їх цільових і ціннісних настанов у процесі проектування змін в освіті, забезпечує зв'язок і взаємозумовленість управлінських рішень [4].

Комплексний аналіз системних, структурних і змістовних інновацій у системі вітчизняної вищої освіти дав змогу переосмислити з позиції сьогодення історичний досвід розвитку вищої школи в Україні, узагальнити результати моніторингу змін, які відбувались у ній у період розбудови й самоствердження української державності.

IV. Висновки

Таким чином, реформування й оновлення вищої школи України необхідно здійснювати з урахуванням життєвих циклів нововведень,

специфіки часу. Для вищої школи України актуальним є виклик глобалізації, у тому числі й у вигляді нових ідей і технологій. У результаті фактором ризику стають нездатність управляти потоком запозичених інновацій, заміна курсу євроінтеграції в освіті практиками імітації.

Система освіти в Україні є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку суспільства. Вона здобувається людиною в результаті послідовного, системного, цілеспрямованого засвоєння знань, забезпечуючи всебічний розвиток людини як особистості. Вища освіта будувалася й реформувалася переважно під завдання державного будівництва й сприймалася як структурний елемент державного устрою. З огляду на це вона потребує якісної перебудови та адаптації до загальноєвропейських стандартів, що неможливо без відповідного сприяння з боку держави й вирішення ряду суттєвих проблем, серед яких: необізнаність суспільства щодо сутності освітньо-кваліфікаційних рівнів; невисокий рівень готовності вітчизняних ВНЗ до жорстокої конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг, слабе матеріально-технічне забезпечення навчального процесу.

Нарешті, необхідно вдосконалити механізми та процедури підготовки фахівців (науково-педагогічних працівників і науковців) вищої кваліфікації, що потребує децентралізації управління з передачею частини державних повноважень університетам. Ці процеси можуть мати як позитивний, так і негативний характер, але усвідомлення таких наслідків і їх прогнозування – одне із головних завдань державного управління [3].

УДК 351: 619

АКТУАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОГО КОНТРОЛЮ ТА НАГЛЯДУ В ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Кириченко Ю.О.

начальник відділу організації ветеринарної справи
Головного управління ветеринарної медицини в Київській області

Annotation

The proper state public veterinary control and supervision after quality and safety of foods of animal and vegetable origin are the primary concern of state veterinary medicine during realization of the functions on the stage of transition of products from a producer to end-user, therefore the changes of actual mechanisms of adjusting of state administration in the conditions of integration to the requirements of the European market become the most essential aim for this service.

Література

1. Андрущенко В.П. Теоретико-методологічні засади модернізації вищої освіти в Україні на рубежі століть (за матеріалами доповіді, виголошеної на засіданні загальних зборів АПН України 23 листопада 2000 р.) / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 2. – С. 5–13.
2. Крисюк С. Державно-громадське управління освітою / С. Крисюк // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали наук.-практ. конф. / [за ред. В.І. Лугового, В.М. Князева]. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – Т. 3. – С. 350–353.
3. Луговий В.І. Управління освітою: навч. посіб. для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності “Державне управління” / В.І. Луговий. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 302 с.
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: матеріали до першої лекції / [укл. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко]. – К.: Вид. центр МОН України, 2004. – 24 с.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / [за ред. В. Кременя; авт. кол.: М. Степко та ін.]. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 147 с.
6. Сікорський П. Якість вищої освіти – основна вимога Болонського процесу / П. Сікорський // Освіта. – 2004. – № 19. – С. 3.

Анотація

Належний державний ветеринарно-санітарний контроль і нагляд за якістю та безпечністю продуктів тваринного та рослинного походження є першочерговим завданням державної ветеринарної медицини при здійсненні нею функцій на етапі переходу продукції від виробника до кінцевого споживача, тому зміна актуальних механізмів регулювання державного управління в умовах інтеграції до вимог європейського